

Asia: VN/21185/2020

Lausuntopyyntö työryhmän muistiosta sovittelun mahdollisuuksista hallintoasioissa

Lausunnonantajan lausunto

1. Missä asiaryhmässä hallintosoittelulla voisi olla tarvetta ja käyttöalaa?

Valtiokonttori katsoo, että hallintosoittelulle ei ole tarvetta tai käyttöalaa Valtiokonttorin toimivaltaan kuuluvien hallintoasioiden käsittelyssä.

Valtiokonttori voi valtion vahingonkorvaustoiminnasta annetun lain (978/2014) 4 §:n mukaan sopia maksettavasta vahingonkorvauksesta vahinkoa kärsineen kanssa. Tältä osin ei kuitenkaan ole kysymys hallintosoittelusta, vaan mainitun lain nojalla käsiteltävät korvausasiat ovat valtion yleiseen vahingonkorvausvelvollisuuteen perustuvia yksityisoikeudellisia riita-asioita.

2, Mihin asiaryhmään hallintosoittelu ei ehdottomasti sovellu?

Valtiokonttorin Kansalaispalvelut-toimiala hoitaa valtion työntekijöiden tapaturmakorvauksia, myöntää kansalaisille mm. sotilasvamman- ja rikosvahinkokorvauksia, hoitaa valtionperintöasioita sekä ratkaisee maksuvapautuslain (529/1980) mukaiset asiat. Lisäksi toimialalla tehdään päätökset vakuuttamattomuusmaksujen määräämisestä tilanteessa, jossa vakuuttamisvelvollinen on laiminlyönyt vakuutuksen ottamisen.

Valtiokonttorin näkemyksen mukaan hallintosoittelu ei sovellu yhteenkään edellä mainitusta asiaryhmistä. Eri etuuksia ja velvoitteita koskevissa erityislaeissa etuuden saamisen tai maksuvelvollisuuden edellytykset ovat usein tarkoin säänneltyjä, eikä niistä sopiminen ole mahdollista. Valtiokonttori katsoo, että soittelu ei tule kysymykseen myöskään niiden etuuslajien osalta, joissa Valtiokonttorilla on harkintavaltaa, koska soittelu vaarantaisi hakijoiden yhdenvertaisen kohtelun ja asettaisi nämä eriarvoiseen asemaan oikeudellisen asiantuntemuksensa sekä muiden voimavarojensa perusteella.

3. Tulisiko hallintoasioiden sovittelua kehittää viranomaisessa esimerkiksi oikaisuvaatimusvaiheessa hallintolainkäytön vaihtoehtona vai hallintotuomioistuimessa?

Valtiokonttori katsoo, että mikäli hallintosovittelua jonkin asiaryhmän osalta pidettäisiin perusteltuna, se soveltuisi luontevimmin oikaisuvaatimusvaiheeseen. Oikaisuvaatimusmenettely ei kuitenkaan ole käytössä kaikissa asiaryhmissä, vaan esimerkiksi rikosvahinkoasioissa Valtiokonttorin korvausasiassa antamaan ratkaisuun haetaan suoraan muutosta vakuutusosoikeudelta.

4. Jos sovittelu toteutettaisiin osana hallintoprosessia, olisiko luontevampi toteuttamistapa varsinainen sovittelu osana hallintoprosessia vai osapuolten välisen sovinnon vahvistaminen?

Valtiokonttorin näkemyksen mukaan hallintosovittelu osana hallintoprosessia ei sovellu Valtiokonttorin toimivaltaan kuuluviin asiaryhmiin. Mikäli sovittelu liitettäisiin joihinkin hallinto-oikeusprosessissa käsiteltäviin asiaryhmiin, tulisi kuitenkin varmistaa, että asioiden käsittelyn kesto hallinto-oikeuksissa ei pitene nykyisestä.

5. Olisiko hallintoprosessilakiin aiheellista lisätä säännös tuomioistuimen tavoitteesta tai velvollisuudesta sovinnollisuuden edistämiseen prosessin aikana?

Valtiokonttori katsoo, että sovinnollisuuden edistämiseen velvoittava säännös ei ole tarpeen, vaan asia tulisi jättää tuomioistuimen harkintaan kunkin käsiteltävän asian osalta.

6. Muuta huomioitavaa?

Valtiokonttori yhtyy muistiossa esitettyyn arvioon, jonka mukaan sovittelu voi joissain tilanteissa lisätä osapuolten kokemusta ratkaisun oikeudenmukaisuudesta. Edellä esitetyin perustein Valtiokonttori kuitenkin katsoo, että sovittelu soveltuu huonosti Valtiokonttorin toimivaltaan kuuluvien hallintoasioiden käsittelyyn. Lisäksi Valtiokonttori huomauttaa, että myös oikaisuvaatimusvaiheessa sovittelu saattaisi merkittävästi lisätä viranomaisen työmäärää.

Järveläinen Katja
Valtiokonttori